

Het genot van het motorrijden in de regen op de Autobahn

Schopi en de Duuk

Karel Kersten

Eindelijk is er zicht op twee, misschien wel drie regenloze dagen en Joep Deman weet: nu of nooit meer, dit jaar. Hij krijgt zijn motordagen. De bestemming is weken geleden al bepaald, evenals het onderkomen: ergens aan de Duits-Tsjechische grens, in het Fichtelgebirge.

Waarom daar? Omdat de route langs Bayreuth voert, of langs Eisenach, Gotha, Weimar, Jena, en omdat met enige goede wil (de Wil!) zelfs Rudolstadt kan worden aangedaan: ingeklemd tussen zo min mogelijk bagage zit Safranski-Schopenhauer. En het Prisma Vreemde Woordenboek, om (bijvoorbeeld) ‘pandecten’ op te zoeken: ‘Samenvatting van het Romeinse recht (vervaardigd in de zesde eeuw)’. Safranski weet dat, Deman nu ook, maar onthouden doet hij niet meer. Schopi lezen zonder dit Prismaatje is haast ondoenlijk.

Over de grens lokken Cheb, Karlovy Vary en Marianske Lazne, vergane glorie uit tijden dat ze geliefde kuuroorden waren onder de namen Eger, Karlsbad en Marienbad. Deman bezoekt ze, iets vluchtiger dan Goethe zou goedkeuren. Kriskras doorkruist hij deze statige steden, met gedeelde aandacht voor de nostalgische pracht en de verkeerslichten. In Bayreuth, gezeten op een parkbankje met zicht op het afschuwelijke Festspielhaus, gebruikt Deman zijn lunch. Brood, worst, water. Wagner slijmde Schopenhauer met de tekst van de Ring des Nibelungen, maar die houdt niet van slijm en hij laat Wagner weten dat die beter kan schrijven dan componeren. Heerlijke chagrijn, die Schopi.

Maar ik loop op de gebeurtenissen vooruit. Het afscheid van Janine, het bekende ritueel (de plechtige overhandiging van de afstandsbediening), daarmee begint de reis. De afspraken worden bevestigd: we bellen alleen als er iemand dood is of zo en nee, smsen doen we ook niet. Zul je voorzichtig doen. Geniet ervan. Ik hou van jou. Hou van jou. Deman vraagt zich af wie zich gelukkiger weet de komende vijf dagen: hij met zijn motor of Janine zonder hem. Zo gaat het elk jaar, genieten van elkaars afwezigheid om vervolgens dolgelukkig de terugkeer te vieren. De omhelzing in motorpak voelt vertrouwd, de onhandige laatste kus met open vizier ook, en dat Nelis bij het starten de longen uit zijn lijf blaft en de achterdeur bijna uit zijn sponning, is zijn aandeel in het afscheid. De reiziger klimt in het zadel, zwaait en wordt uitgezwaaid en daar gaat ie, op zijn Ducati.

Grijzende mannen gaan motorrijden, maar die volkse stelling slaat niet op Deman. Hij rijdt sinds zijn achttiende, en soms, ter bestrijding van periodieke slapeloosheid, telt hij geen schapen maar meisjes/vrouwen met wie hij sinds diezelfde leeftijd heeft mogen slapen, en de motoren die hij heeft bereden. Indrukwekkend, die tweede reeks: een Matchless 350 was de eerste, gevolgd door een knarsende BMW, Suzuki's 400 en 650, Honda's Revere, 650, 750, Silverwing en een overjarige Goldwing, een MZ die terugsloeg (verstuurde enkel), en dan de Yamaha's: Diversion 900, Fazer 1000, TDM. Grijzende mannen slaan wel eens over, een beurt, een afspraak, een herinnering, dus er kunnen er meer zijn geweest. Deman hoopt dat van de eerste reeks voor het inslapen, maar wat motoren betreft staat vast dat de TDM de voorganger is van deze Duuk.

Ontspannen draait de DS 1000 Multistrada (zo heet hij voluit) met zo'n 5.000 t/m 140 km/u over de Autobahn, ontspannen mijmert Deman over de aanschaf van deze machine. 'Een brok emotie', daarmee prees de verkoper zijn waar aan. Dat vond Deman ook: één keer een Ducati! - grijzende mannen blijven gretige jongens. Maar bij de proefrit bleek de verkoper met die emoties het karakter van de machine te bedoelen. De TDM glijdt over het wegdek, zwiert door de bochten, danst elegant door zijn versnellingen. De TDM gaat 'geschmeidig', dat vindt Deman hier op de Autobahn wel een passende kwalificatie. Maar dan de Duuk. Die springt vooruit in een wel erg korte één, knalt door z'n twee naar een gangetje waarbij je op Hollands provinciale wegen geflitst en bekeurd wordt, gaat met enige aandrang plat genoeg voor een snelle bocht, wil daar met een flinke dot gas weer uit, remt abrupt en bruuut, en laat op de snelweg in bijbels-wazige spiegels vage beelden zien van gebeurtenissen achter hem. Niks geschmeidigs te beleven. Waar de TDM je riant vervoert, moet je met de Duuk hard werken voor de kost. Van geen van zijn vele proefritten is Deman zo afgepeigerd teruggekeerd, met een zere kont en volledig overtuigd: deze motor is emotie. Ze zijn verkocht, de Duuk en Deman.

Hij heeft de vermoeidheid afgedoucht, droogt het van leer en laarzen bevrijde lijf, haalt een kam door zijn grijzende haar, bestudeert bij het schrille tl-licht boven de spiegel de horizontale streep over zijn voorhoofd en schrikt. Niet van die streep (die afdruk laat de helm altijd na), maar van het geheel. Boven en onder de helmstreep zijn andere getrokken, minder pregnant maar onmiskenbaar. Ertussenin donkere vlekjes, als kwarten tussen de notenbalken. Nog nauwkeuriger kijkt Deman, of hij ook maatstrepen ziet, maar zo erg is het nu ook weer niet. Wel schilfert de huid, die moet geolied. En dat pukkeltje op zijn rechter neusvleugel, hij kent het van betasten, en nu ziet hij het. Niet storend, maar onmiskenbaar. Hij heeft een pukkel op zijn neus. Haren steken uit de neusgaten, zichtbaar niet behorend tot de snor. Het linker ooglid, hangt dat er altijd zo bij? En dit dan, het voelt vertrouwd, maar opgemerkt heeft hij het niet eerder: een pukkel op de linkerwang. Rechts zit ook zoiets, Jezus! Deman loopt de kamer in, vindt tussen sokken en ondergoed zijn leesbril, zet die op en keert terug naar de spiegel. Jezus! De neus torst meer pukkeltjes, net als de wangen en patroonloos rimpelen plooiën tussen open poriën van bakkebaard naar neus en lippen. Hij trekt een grimas, spert zijn mond open tot in haar uiterste stand, ziet zijn ondergebit zich opstuwen in deze horror, kijkt zichzelf diep in waterige ogen, en knipt het licht boven de spiegel uit. Alleen de helmstreep blijft vaag zichtbaar, zeer vertrouwd, en geprezen zij Janine: die duldt om haar motiverende redenen geen helverlichte badkamer. Hij begrijpt haar alsmaar beter. Joep Deman stapt in zijn onderbroek, ordent de inhoud en schiet spontaan in de lach bij gedachten aan zijn lectuur voor deze dagen: 'Arthur Schopenhauer, de woelige jaren van de filosofie', van Rüdiger Safranski. Geduldig duidt der Rüdiger wat Schopenhauer doet met het Ding an sich van Kant, en waar het is: in de Wil '...een blinde, voortwoekerende, doelloze, zichzelf pijnigende activiteit zonder transparantie naar iets wat wordt beoogd, iets wat zinvol is.' (Safranski). En dan Schopi zelf: De genitaliën zijn 'het eigenlijke brandpunt van de Wil.' De waarheid schroeit in Demans brein. Het lachen vergaat hem, een milde dankbaarheid doorstroomt zijn gemoed, devoot dankt hij de afgedankte God en hij begrijpt: het Ding an sich zit in zijn onderbroek. Hij heeft het zojuist nog gefatsoeneerd. De Wil manifesteert zich optimaal in de geslachtsdaad, zegt Schopenhauer, en zo is het maar net. Eén kritische kanttekening wil Deman daarbij maken, over een ervaring die Schopenhauer bij de conceptie van zijn Wereld als Wil en Voorstelling nog onbekend zal zijn geweest: niet permanent manifesteert de Wil zich optimaal en met het verstrijken der jaren is in afnemende mate sprake van een blinde, voortwoekerende activiteit. Misschien heeft Arthur Schopenhauer ze opgeschreven en worden ze ooit nog eens in zijn nalatenschap teruggevonden: zijn gerijpte inzichten over het Dingetje an sich.

Vrijdag arriveert Deman met wisselende bewolking in het Fichtelgebirge. Zaterdag en zondag doet hij Cheb, Karlovy Vary, Mariánské Lázně en Bayreuth onder een stralende zon en leest hij Safranski/Schopenhauer. Maandagmorgen zegt hij Vielen Dank, Tschüss und Auf Wiedersehen, klimt in het zadel, zwaait en wordt uitgezwaaid en daar gaat ie, op zijn Ducati. Bamberg, Schweinfurt, bewolkt maar droog. Fulda, Bad Hersfeld, duistere lichten. Vanaf Kassel regent het. Joep Deman is erop gekleed, het deert hem niet. Hij denkt aan straks, aan een flinke whisky na een warm bad en luisteren naar de belevenissen van Janine en zij naar de zijne, en filosoferen over Schopi en hun aller Ding an sich, en dan eens kijken of het eigenlijke brandpunt wil. Deman verkneukelt zich. De Duuk geeft geen krimp. Het genot van motorrijden in de regen op de Autobahn: Deman heeft geprobeerd het Janine uit te leggen, maar of ze het begrepen heeft? Ze zegt van wel, maar haar zorgelijk luisteren naar de weersverwachtingen als hij zijn motordagen neemt, doet hem twijfelen. Het gaat om het negeren van de angst. Om vertrouwen in jezelf. Om je concentratie geen moment te verliezen. Om (het zwakke punt in deze omstandigheden) te vertrouwen op je medemens. Het gaat om de toepassing van wat Deman zich sinds zijn achttiende heeft bijgebracht: beheerst, gedoseerd remmen. Het aristotelische midden van de kracht op de voorband in relatie met die op de achterband. Niet te hard want dan ga je onderuit, niet te zacht want dan raak je het object waarvoor je remt. Bij het motorrijden in de regen op de Autobahn is beheersing het Ding an sich in het rechterenkelgewricht en in de rechterpols, aangestuurd door de blinde Wil tot leven.

In stortbuien die het zicht ontnemen kruipt Deman achter de brede laadbak van een vrachtwagen. Daar ga je minder snel, maar kan je weinig gebeuren. Zodra het kan raadpleegt hij in zijn wazige spiegels de situatie achter hem en gaat hij zijn beschutting voorbij. Hij overdenkt eerdere drieste tochten door weer en wind – nagenoeg van de weg geblazen langs de Belgische kust met Janine achterop; zestig graden dwarsliggend over de Brienenoord, terug naar bijna negentig bij het voorbijrijden van vrachtverkeer, weer naar zestig graden in de stormwind; met halfbevoren voeten door onverwachte sneeuw over de A2 - en koestert zijn bewondering voor de motoren waarmee hij overleefde – want dat is motorrijden in genoemde situaties. En die situaties, meer dan hard over droog asfalt razen of Casey Stoner spelen in de Eifel, dit weten wat jij kunt, wat de motor aankan, waar grenzen zijn getrokken waarbij je uit de buurt moet blijven: dit gevaar is in het genot van het motorrijden. Deman doet het op de Autobahn. In hem tintelt de Wil, hij glimlacht achter zijn beslagen vizier bij gedachten aan het Ding an sich, hij waardeert Safranski, bewondert Schopenhauer, verlangt naar huis, Nelis, Janine natuurlijk, hij is gelukkig. Een dezer dagen zal hij zijn gedachten over het genot van het motorrijden in de regen op de Autobahn uitwerken, opschrijven en opsturen. Een enkele verwijzing naar Schopenhauer zal niet misstaan.

En dan is daar de grote onthechting, de verlossing uit de macht van de blinde Wil. Het categorisch negeren van angst en het levensvoorwaardelijk gedoseerde remmen zijn de tijd voorbij. De Wil verdwijnt in verlamme schrik. Deman bekeert zich tot Schopenhauer in het ultieme Niets. De Ducati DS 1000 Multistrada: een brok emotie. In versmolten gemeenschap met zijn gelukkige berijder het zielloze Ding an sich.

Janine snauwt tegen Nelis dat ie zijn kop moet houden, opent de voordeur, ziet twee agenten van politie en weet meteen dat het telefoontje niet meer nodig is – als er iemand dood is of zo.

